

HØRINGSSVAR NORSK ATTFØRINGSFORUM

Høringsforslaget: ”Et enklere tiltakssystem tilpasset brukernes behov”

Norsk Attføringsforum (NOA) representerer gjennom sine medlemmer både NAV-kontor, tiltaksbedrifter, leverandører av arbeidsmarkedstjenester utlyst på anbud, ordinære bedrifter som satser attføringsfaglig og engasjerte enkeltpersoner.

NOA er et uavhengig faglig nettverk med målsetning om å bidra til å skape et mangfoldig- og inkluderende arbeidsliv.

NOA støtter intensjonen om et forenklet tiltakssystem tilpasset brukernes behov men dersom en forenkling bidrar til en sammenslåing av tilbud der forskjellene mellom målgrupper blir mer uklare og det blir konkurranse hovedsakelig på pris, er endringen verken til det bedre eller vil bli tilpasset brukernes behov.

Den forrige stortingsmeldingen om alternativ satsing innen det attførings- og tiltaksfaglige området skapte en nødvendig debatt om dette tverrfaglige fagfeltet. Regjeringen har lovet en ny stortingsmelding til høsten som ventelig vil medvirke til helhetstenkning, samhandling og faglig utvikling. NOA mener at en forenkling av tiltakssystemet henger sammen med innholdet i Stortingsmeldingen og anbefaler at høringsfristen utsettes til etter at meldingen er kommet.

Det meste av norsk arbeidsliv har gjennomgått en prosess over tiår som har ført til høy ressursutnyttelse og redusert bemanning. Kostnadspresset har gitt lite rom for å sysselsette personer med svak yteevne og stort omsorgsbehov. Mange faller også ut av ordinært arbeidsliv etter fravær og langvarig sykdom, selv om de ville hatt mulighet for å komme tilbake. Det har vært liten oppmuntring til å satse på mer sporadisk lønnet arbeid for personer som har fått rettigheter gjennom velferdssystemet, da det oftest fører til forskyvning av inntekt slik at brukerne kan oppleve perioder med verken stønad eller lønn. Det er ikke bare ”hull i CV”, men også ”hull i inntekt” som er problemet. En del av tilleggsstønadene dekkes ved refusjon og forutsetter betalingsevne, noe som setter mange brukere i en vanskelig økonomisk situasjon. NOA er opptatt av at et forenklet system må ivareta brukernes behov for økonomisk trygghet slik at de ikke løper noen risiko ved å ta lønnet arbeid av kortere eller lengre varighet.

Attføring er mer enn jus og økonomi, og en helhetlig vurdering av fagfeltet må komme før de mer tekniske løsningene. Kunnskap om suksessfaktorer, mer intensiv satsing og fremtidsperspektiv både på hva som er verdifullt arbeid og hva som gir rett til lønnet inntekt vil kunne åpne for nye typer løsninger. Private tiltaksarrangører som supplement til attføringsbedrifter bidrar til innovasjon og kunnskapstilførsel på fagfeltet.

NOA er opptatt av å ivareta et høyt faglig fokus. I attføringsbedrifter og hos private tiltaksarrangører etableres sterke fagmiljøer, kompetanse og markedsnettverk som det er viktig å ivareta. Vi mener at NAV må styrke sin innkjøpskompetanse for å sikre at brukerne får tilgang til de beste kompetansemiljøene og tjenestene som er best til å sikre varige og gode løsninger for brukerne.

Et annet aspekt er behovet for forutsigbarhet og trygghet for de som jobber innefor fagfeltet. Fagpersonalet hos private tiltaksarrangører er i stor grad tilknyttet virksomhetene som selvstendige konsulenter på grunn av usikkerhet om aktivitetsnivå i rammeavtalene. I attføringsbedriftene er hovedregelen fast ansettelse men bruk av konsulenter er økende også her. Dersom regjeringen velger å gjennomføre de skisserte forenklingene er det viktig å se på disse aspektene. Regjeringen har også fremmet forslag om endringer i AML, og dette må sees i en sammenheng.

NAV har svært mange oppgaver og sammenslåing av tre store enheter der den kommunale delen varierer innholdsmessig, representerer en utfordring som oppdragsgiver med ansvar for oppfølging av tiltak. Nyere forskning og tidligere erfaring har vist at tett tverrfaglig samarbeid, med justeringer underveis, har økt sjansene for at også arbeidssøkere med alvorlige funksjonshemninger har kunnet være yrkesaktive. For eksempel innebærer IPS blant annet tett samarbeid mellom bruker, behandlingsapparat, tilrettelegger, arbeidssted og saksbehandler i NAV. En slik ressurskrevende oppfølging gir effekt. Samarbeid mellom NAV, tiltaksarrangør og andre må ivaretas og videreutvikles uavhengig av leverandørs eierstruktur. Så vel attføringsbedrifter som tiltaksleverandører fungerer i dag som NAVs forlengede arm.

Også mellom de ulike leverandører av tjenester til NAV, som skal sikre ivaretagelse av brukernes behov, er det viktig å ivareta prinsippet om konkurranse på like vilkår. Slik fungerer systemet ikke pr. i dag, og utifra skisse til nye løsninger, ser det heller ikke ut som det vil bli ivare tatt. Dermed kan en konsekvens bli at faglige gode leverandører må «kaste inn håndkleet» pga av økonomiske konsekvenser. Langsiktig vil dette medføre en forvitring av faglig kompetanse innenfor dette viktige samfunnstema, hvor fagfolk vil forsvinne til andre og bedre betalte næringer.

Vi anbefaler at den faglige debatten kommer først og ber om at endringene utsettes til høstens stortingsmelding er ferdig behandlet.

Kommentarer til høringsforslagets paragrafer:

Avklaring

Ad§ 2-2:

En kortere varighet for tiltaket for gruppen med størst bistandsbehov kan gi kortsiktig gevinst og er ikke i tråd med erfaringer på feltet.

Ad § 2-4:

Avklaring skal gjelde både nåværende grupper der tiltaket tildeles etter en anbudsrunde og Avklarings tiltaket i skjermet virksomhet der tiltaksarrangør er forhåndsgodkjent og har kontraktfestet årlig samarbeid med NAV fylke. Private tilbydere har erfaring med målgruppen i dag gjennom de ca 650 plassene som er anskaffet etter anbud.

Her er det dissens innad i NOA. Representanter for attføringsbedriftene ser ikke fordelene ved at gruppene slås sammen, men oppfatter heller at utfordringen er behovet for kompetanse hos

oppdragsgiver ved differensieringen. Representanter for private tiltaksleverandører mener at en sammenslåing er hensiktsmessig.

Oppfølging

Ad § 5-1

Innholdet blir her definert så vidt at det kan omfatte svært mye. Det kan fort bli nødvendig med en spesifisering som medfører nye tiltaksgrupper.

Ad § 5-2

Varigheten er også fleksibel, men nåværende tiltak har medført en økt byråkratisering ved søknad om forlengelse, der det interne faglige samarbeidet i NAV heller bør gjennomgås.

Ad § 5-3

Kravene blir generelle og vage, siden tiltaket blir så omfattende.

Ad § 5-4

Også her er det dissens innad i NOA. Representanter for utføringsbedriftene mener at tiltaket er så omfattende at blir det svært vanskelig i en anbudsrunde å få definert både målgruppe og individuelle tilpasninger. Tiltaksleverandørene mener at anskaffelse gjennom anbud bidrar til konkurranse på like vilkår.